

PHẨM 2: NHIẾP TRONG PHẦN BẢN SỰ

Thế nào là thâm nhiếp? Lược nói nhiếp có mười một thứ:

1. Tướng nhiếp.
2. Giới nhiếp.
3. Chủng loại nhiếp.
4. Phần vị nhiếp.
5. Bạn nhiếp.
6. Phương nhiếp.
7. Thời nhiếp.
8. Nhất phần nhiếp.
9. Cụ phần nhiếp.
10. Cánh hổ nhiếp.
11. Thắng nghĩa nhiếp.

Thế nào là tướng nhiếp? Là mỗi tự tướng của uẩn giới xứ, tức là thể tự nhiếp.

Thế nào là giới nhiếp? Là tất cả hạt giống của thức A-lại-da thuộc uẩn giới xứ có thể nhiếp giới kia.

Thế nào là chủng loại thâm nhiếp? Là tướng của uẩn giới xứ tuy sai khác, nhưng nghĩa uẩn nghĩa giới nghĩa xứ lần lượt thâm nhiếp nhau.

Thế nào là phần vị thâm nhiếp? Là uẩn giới xứ của lạc vị tức là tự tướng thâm nhiếp. Khổ vị, bất khổ bất lạc vị cũng vậy, vì phần vị bình đẳng.

Thế nào là bạn thâm nhiếp? Là sắc uẩn cùng với các uẩn còn lại làm bạn lẫn nhau, tức là thâm nhiếp giúp đỡ. Uẩn giới xứ khác cũng vậy.

Thế nào là phương thâm nhiếp? Là dựa theo phương Đông, các uẩn giới xứ trở lại thâm nhiếp tự tướng uẩn giới xứ của các phương khác, cũng vậy.

Thế nào là thời thâm nhiếp? Là các uẩn giới xứ đời quá khứ trở lại thâm nhiếp tự tướng. Các uẩn giới xứ vị lai và hiện tại cũng vậy.

Thế nào là nhất phần thâm nhiếp? Là tất cả pháp, chỗ thâm nhiếp của uẩn giới xứ chỉ thâm nhiếp nhất phần, chẳng phải phần nào khác, phải biết là nhất phần nhiếp.

Thế nào là cụ phần thâm nhiếp? Là tất cả pháp, đã thâm nhiếp uẩn giới xứ có thể thâm nhiếp toàn phần, phải biết đó là cụ phần nhiếp.

Thế nào là cánh hổ thâm nhiếp? Là sắc uẩn thâm nhiếp bao nhiêu giới bao nhiêu xứ, là toàn phần của mười giới, phần ít của một xứ.

Thọ uẩn thâm nhiếp bao nhiêu giới bao nhiêu xứ? Phần ít của một giới một xứ.

Như thọ uẩn, tưởng và hành uẩn cũng vậy.

Thức uẩn thâm nhiếp bao nhiêu giới bao nhiêu xứ? Thâm nhiếp bảy giới, một xứ.

Nhãn giới thâm nhiếp bao nhiêu uẩn bao nhiêu xứ? Phần ít của sắc uẩn, toàn phần một xứ.

Như nhãn giới, nhĩ tử thiệt thân sắc thanh hương vị và xúc giới cũng vậy.

Ý giới thâm nhiếp bao nhiêu uẩn, bao nhiêu xứ? Thâm nhiếp một uẩn, một xứ.

Pháp giới thâm nhiếp bao nhiêu uẩn bao nhiêu xứ? Thâm nhiếp toàn phần ba uẩn, phần ít của sắc uẩn, toàn phần một xứ.

Nhãn thức giới thâm nhiếp bao nhiêu uẩn bao nhiêu xứ? Thâm nhiếp phần ít của thức uẩn và ý xứ.

Như nhãn thức giới, nhĩ tử thiệt thân và ý thức giới cũng vậy.

Nhãn xứ thâm nhiếp bao nhiêu uẩn bao nhiêu giới? Thâm nhiếp ít phần của sắc uẩn, toàn phần một giới.

Như nhãn xứ, nhĩ tử thiệt, thân sắc thanh hương vị và xúc xứ cũng vậy.

Ý xứ thâm nhiếp bao nhiêu uẩn bao nhiêu giới? Thâm nhiếp một uẩn, bảy giới.

Pháp xứ thâm nhiếp bao nhiêu uẩn bao nhiêu giới? Thâm nhiếp toàn phần ba uẩn, phần ít một giới. Như vậy các pháp khác thì lấy tên của uẩn giới xứ mà nói, và tên của phi uẩn giới xứ mà nói. Như thật có, giả có, thế tục có và thắng nghĩa có, sở tri, sở thức, sở đạt, hữu sắc, vô sắc, hữu kiến, vô kiến, các pháp như vậy theo chỗ hiển bày ở trước, phải biết tùy theo sự thích ứng của nó cùng với uẩn giới xứ mà lại cùng thâm nhiếp (cánh hỏ nhiếp) tất cả.

Thế nào là thắng nghĩa thâm nhiếp? Là uẩn giới xứ thuộc về chân như. Đối với nhiếp thiện xảo thì được thắng lợi gì? Được ở sở duyên duyên, lược tập hợp thắng lợi, tùy theo các cảnh đó lược nhóm họp tâm. Gốc lành như vậy như vậy mà tăng thắng.

PHẨM 3: TƯƠNG ỨNG

- Thế nào là tương ứng? Nói lược tương ứng có sáu thứ:

1. Tương ứng không lìa nhau.
2. Hòa hợp tương ứng.
3. Nhóm hợp tương ứng.
4. Câu hữu tương ứng.
5. Tác sự tương ứng.
6. Đồng hành tương ứng.

Thế nào là tương ứng không lìa nhau? Là tất cả có phương phần sắc và xứ cực vi không lìa nhau.

Thế nào là hòa hợp tương ứng? Là cực vi trở lên, tất cả có phương phần sắc hòa hợp lẫn nhau.

Thế nào là nhóm hợp tương ứng? Là phương, phần, nhóm, sắc lần lượt tập hợp.

Thế nào là cùng hữu tương ứng? Là trong một thân, các uẩn giới xứ đồng thời trôi lăn, đồng sinh trụ diệt.

Thế nào là tác sự tương ứng? Là đối với một việc làm lần lượt thân thóm nhau, như hai Bí-sô tùy cùng một việc làm mà tương ứng nhau.

Thế nào là đồng hành tương ứng? Là tâm, tâm sở cùng một đối tượng duyên lần lượt đồng hành. Đồng hành tương ứng này lại có nhiều nghĩa: tha tánh tương ứng, không phải tánh của chính mình, bất tương vi tương ứng, không phải tương vi, đồng thời tương ứng, không phải dị thời, giới địa đồng phần tương ứng, chẳng phải giới địa khác phần.

Lại có nhất thiết biến hành đồng hành tương ứng, là thọ, tưởng, tư, xứ, tác ý và thức.

Lại có nhiệm ô biến hành đồng hành tương ứng, là đối với bốn thứ phiền não của ý nhiệm ô.

Lại có phi nhất thiết thời đồng hành tương ứng, là nương theo tâm, hoặc có khi khởi các pháp thiện như tín..., hoặc có khi khởi các pháp phiền não và tùy phiền não như tham...

Lại có phần vị đồng hành tương ứng, là cùng với lạc thọ lãnh thọ các pháp tương ứng, cùng với khổ thọ, bất khổ bất lạc thọ lãnh thọ các pháp tương ứng.

Lại có vô gián đồng hành tương ứng, là ở hữu tâm vị.

Lại có hữu gián đồng hành tương ứng, là sự gián đoạn định vô tâm.

Lại có ngoại môn đồng hành tương ứng, là phần nhiều ở cõi Dục

trôi buộc tâm, tâm sở.

Lại có nội môn đồng hành tương ứng, là tất cả tâm, tâm sở của các định địa.

Lại có tầng tập đồng hành tương ứng, là tất cả các tâm, tâm sở của các dị sinh và một phần tâm, tâm sở của bậc Hữu học.

Lại có vị tầng tập đồng hành tương ứng, là các tâm, tâm sở xuất thế gian, trước và sau khi xuất thế, là điều mà các tâm, tâm sở đó đạt được.

Đối với tương ứng thiện xảo được thắng lợi gì? Có thể khéo tỏ ngộ chỉ nương vào tâm, có nghĩa tương ứng, bất tương ứng đối với các pháp nhiệm, tịnh của thọ tưởng... Do sự tỏ ngộ này có thể lìa bỏ chấp ngã là năng thọ, năng tưởng, năng tư, năng niệm, là chấp trước nhiệm tịnh, lại cũng có thể khéo nhanh chóng nhập vô ngã.
